

Skeid – den nye hestesporten

Birgit Dorothea Nielsen, fagansvarlig for nordlandshest/lyngshest, Nord-Norsk Hestesenter

Fjordskeid, dølaskeid og skeid for nordlandshest/lyngshest er en ny konkurranseform for de tre små nasjonale hesterasene.

Bakgrunnen for utvikling av Skeid er rasenes endringer i bruksområder fra arbeidshester til hobby- og sportshester og deres utfordringer i markedet.

Skeid er forbeholdt disse rasene, det skal være artig å delta og å se på, resultatene fra en del av øvelsene skal på sikt kunne inngå i avlssystemet for de enkelte rasene – innsamling av informasjon om bruksegenskaper. Det er de enkelte raseorganisasjoner med støtte fra nasjonale hestesentre som har utvikla skeid.

Skeid betyr: "..... bygdestevner med hestekamper og kappritt som i enkelte landsdeler ble holdt utpå høsten. Skikken er eldgammel og omtales ofte i islandske sagaer. I Norge, særlig i Telemark og Setesdal, holdt den seg til innpå 1800-tallet. Mange gårdsnavn i Norge, som Skeid og Skeie, skriver seg fra disse stevnene. Skeid betegner også løp over en bestemt distanse i travløp, og et uttrykk som prøveskeid er nokså alminnelig." Lokalhistoriewiki sier om "Skedsmos kommunevåpen som består av tre sølv hestehoder i bevegelse..... Dette henspeiler på kommunenavnets opphav. Norrønt skeid betyr ei slette eller mo der man hadde ferdighetsprøver, særlig til hest."

Skeid er nytt – under utprøving og utvikling og i tillegg til at det skal være en egen aktivitet for disse rasene er en del av øvelsene i Skeid valgt ut for å kunne måle egenskaper i hestene. Det er valgt ut egenskaper som de enkelte rasene er spesielt gode på; for eksempel har nordlandshest/lyngshest med flere momenter hvor hestens evne til å skifte fokus fra høy fart og intensitet til ro og konsentrasjon settes på prøve.

De ulike momentene som inngår i Skeid er ikke i seg sjøl nye – alt er prøvd ut og brukt tidligere, men sammenhengen, rammene og planene om bruken av resultatene er ny.

Det er laga opplegg for både ride- og kjøreskeid med tre ulike nivåer, det er også mulig å leie eller tømmekjøre unghester i skeid og unge og eller uerfarne ryttere kan leies i skeid, unge og eller uerfarne kusker kan delta i skeid, med ekstra sikkerhetskrav.

Og; terrenget skal tas i bruk! De nasjonale hesterasene er jo gode i terrenget – de er tilpassa det norske landskapet. De har vært arbeidshester i jord- og skogbruk, kløv- og skysshester og hester som måtte kunne brukes av ulike folk. Dette er egenskaper som fortsatt finnes i rasene. De er robuste, terrengekloke, fotsikre og kalde i hodet og de er i stand til å vurdere brukerne sine, de har et "varmt hjerte".

En del av momentene skal være gjennomgående, altså at man finner dem igjen både i de mest krevende Skeid-konkurransene, for de yngre og uerfarne hestene og som en del av en kommende temperamentsløype for unghester i utstillingssystemet. På den måten vil samme egenskap kunne registreres fra tidlig i hestens liv – til den er godt voksen. Vi vil få mange registreringer av samme egenskap på hvert individ. Det vil øke sikkerheten på det som registreres.

Her illustrert med en voksen fjording som ris over solide steinblokker, en unghest som tømmekjøres i en enklere skeid-løype i et tilsvarende moment og en yngre hest som går gjennom en temperamentsløype på utstilling (utprøving) – også med et tilsvarende element.

De tre rasene vil ha en felles overbygning for Skeid, men alle vil ha egne øvelser som er spesielt velegna og tilpassa for den enkelte rasen. Foreløpig har dølahestene og nordlandshest/lyngshestene utforma egne regler for skeid. De finnes på rasenes respektive hjemmesider (www.dolehesten.no og www.rimfakse.no). Tanken er at de tre rasene skal kunne konkurrere både innbyrdes og ha egne konkurranser for hver enkelt rase. Andre raser kan ikke delta i skeid.

Skeid kan være en lavterskel-aktivitet, men de vanskeligste klassene krever godt samkjørte team av hest og folk – og her går det på tid. Folk og hester i alle aldere og nivåer kan finne en øvelse eller flere som passer for seg.

Alslaget for lyngshest i Troms arrangerte for 2. år skeid under Lyngshestdagan. Dagan er et bredt utvalg konkurranser som pågår på Nord-Norsk Hestsenter samtidig med den årlige hoppe,- og unghestutstillinga der. Tanken er at avlere og brukere av rasen skal møtes – flere benytter anledningen til både å konkurrere og vise hest på utstilling – og ikke minst; møte ”gamle” og nye hestefolk!

Årets (lyngs)skeidmester for seniorer var hesten Balder Brå med rytter og kusk Stine Anthonson – og ikke minst en lykkelig eier og trener: Magne Olsen som i mange år har tatt den lange veien fra Melbu i Nordland til Olsborg i Troms for å la Balder få delta under Lyngshestdagan!

Juniormester blei Veslebiri og Chatarina Boholm (nesten 12 år).

Veslebiri deltok mye under Dagan og i skeidmesterkapet og mamma til juniorvinneren, Renate Boholm, sikra seg 3.plassen for seniorer, også med Veslebiri. Dette sa Renate da resultatene var klare: ”Jentungen syns også det var kjempestas å få konkurrere mot mora. Så flagget til topps for dere som fant på dette!”

Årets rideskeid fikk noen ekstra utfordringer – starten gikk etter at mørket var kommet; men med fakler på og utafør banen, måne og nordlys blei det en helt unik opplevelse – og hesta, ja de tok sjølsagt også disse utfordringene på strak arm, eller hov heter det kanskje...